

Campaneta gran



Flora de Montserrat - La campaneta gran, per Josep Nuet i Badia, Josep M. Panareda i Clapés (Article publicat al Butlletí del Santuari, nº 13, segona època, setembre-desembre 1985)

Amb aquest nom de campaneta gran és coneguda popularment la *Campanula speciosa* Pourrel.

Aquesta planta, perenne, presenta a la base una roseta de fulles lanceolato-linears de 12-25 cm. de longitud, aspres al tacte perquè tenen als marges uns pèls força rígids. Al centre d'aquesta roseta creix cada any una tija, que pot atènyer 50-60 cm., amb flors a tot el volt. Les flors, blaves o de color blau violaci, de 2-4 cm., són al capdamunt d'un peduncle més o menys llarg, híspid - és a dir, amb pèls rígids com el marge de les fulles- que s'entronca a la tija a l'axil·la de les fulles que hi ha al llarg d'aquesta tija. Remarqueu que el calze de les flors és híspid i entre cada un dels 5 sèpals hi ha un apèndix corbat cap a la base.

Floreix del juny al setembre i fins al novembre.

La campaneta gran només viu al Principat de Catalunya, fins als Ports de Beseit, als Pirineus fins a prop de Jaca i a Occitània: les Corberes i les Cevenes. Dins la seva àrea de dispersió presenta algunes variacions morfològiques, que al nostre país podem sintetitzar així: Hi ha unes plantes amb la corol·la acampanada i l'estigma sobresortint (ssp. *affinis* Schultes in Roemer et Schultes) F. Q.; -C. *bolosii* Vayreda) que es troben a Montseruat, Sant Llorenç del Munt, Bages, l'Ordal i Garraf (vg. detall 1) i unes altres amb la corol·la cilíndrica i l'estigma no sobresortint (ssp. *speciosa*) (vg. detall 2) que trobem als Pirineus (var. *speciosa*) i als Ports de Beseit, Cardó, Montsià i Colldejou (var. *beltranii* (Pau) F. Q.).

Es fa a les fissures de les roques calcàries, gairebé sempre orientada al N i també a les pedrusques i als replans de les roques, a la comunitat de corona de reina i orella d'ós (*Saxifragetum catalaunicae*).

A Montserrat, la trobem sobretot al vessant N, entre 130 i 1236 m; al vessant S és molt rara i es refugia al fons de les canals, fins a 500 m. a can Jorba o al camí del

Pont.

Finalment, cal recordar que aquesta planta tan bonica fou descoberta per un dels Salvador a Montserrat i que Pourret, revisant l'herbari dels Salvador, va veure que era una espècie nova i li posà el nom - de *Campanula speciosa*. Tanmateix és ben possible que Pourret veiés aquesta planta viva a Montserrat, quan el 1783 visità la muntanya, acompanyat per Broussonet i Sibthorp. Durant aquesta visita, Broussonet herboritzà la campaneta gran i anotà, amb mala lletra a l'etiqueta, la frase que després Willkomm llegí com: *E. monte S. H. Lujo*, i que li féu ballar el cap. Afortunadament, Carles Pau va aclarir aquests embolics el 1907. L'etiqueta volia dir: *E monte Serrato Hispaniae Legi*.